

34 Μεταφράζοντας το κρίκετ

Παναγιώτα Καραγιαννίδη, Δήμητρα-Μαρία Μποτονάκη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα ανακοίνωση αναφέρεται στις ιδιαιτερότητες της μετάφρασης του βιβλίου «Tom Smith's Cricket Umpiring and Scoring» υπό τις εντολές και τη συστηματική καθοδήγηση της Ελληνικής Ομοσπονδίας Κρίκετ (ΕΛ.Ο.Κ.). Η μετάφραση αυτού του εγχειριδίου, στο οποίο παρατίθενται οι κανόνες, οι παραβάσεις και ο τρόπος βαθμολόγησης απευθύνεται σε εκπαιδευόμενους διαιτητές και παίκτες του κρίκετ. Σκοπός της ΕΛ.Ο.Κ. ήταν όχι μόνο η μετάφραση του εγχειριδίου, αλλά και η δημιουργία και καθιέρωση ελληνικών όρων κρίκετ. Όσον αφορά στη μετάφραση υιοθετήσαμε τις αρχές της Μεταφραστικής Επιστήμης κι όσον αφορά στα ζητήματα απόδοσης και δημιουργίας ορολογίας βασιστήκαμε στις αρχές της Ορολογίας.

Translating Cricket

Panagiota Karagiannidi, Dimitra-Maria Botonaki

ABSTRACT

The present announcement presents the specific details of translating the “Tom Smith's Cricket Umpiring and Scoring” manual under the command and the constant authority of the Hellenic Cricket Federation. The translation of this manual, in which the laws, offences and scoring are set forth, addresses trainee umpires and players of cricket. The aim of the Hellenic Cricket Federation was not only to translate the manual, but also to create and establish the cricket terms in the Greek language. In regard to the translation, we adopted the principles of Translation Science and concerning the matter of rendering and creating a jargon, we followed the principles of Terminology.

0 Εισαγωγή

Το κρίκετ αποτελεί ένα ήρεμο ομαδικό άθλημα το οποίο κατά κύριο κανόνα χαρακτηρίζεται από τη σχεδόν τέλεια λειτουργικότητα, την έκδηλη αρχοντιά στην εμφάνιση και την εκτέλεση, τη φιλήσυχη εξέλιξη, καθώς και από το πραγματικά υψηλό αθλητικό πνεύμα των παικτών. Καθώς είναι ένα άθλημα χωρίς ακρότητες, οι παίκτες του ακολουθούν με πειθαρχία τους αυστηρούς κανονισμούς. Με τον τρόπο αυτό, οι ίδιοι μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις του διατηρώντας μια πολιτισμένη ατμόσφαιρα μεταξύ παικτών και κοινού. Ιστορικές και λογοτεχνικές καταγραφές φανερώνουν ότι το κρίκετ χρονολογείται κατά τον 16^ο

αίωνα και ότι τα πρώτα παιχνίδια κρίκετ πραγματοποιήθηκαν στη νότια Αγγλία και πιο συγκεκριμένα στις περιοχές του Cent και του Sussex. Καταγραφές παγκοσμίων αγώνων κρίκετ ξεκινούν από το 1844, αν και δεν υπάρχουν επίσημα έγγραφα που να αναφέρουν την ακριβή χρονολογική αρχή των αγώνων ή την τοποθεσία όπου διοργανώνονταν οι εν λόγω αγώνες. Γενικές, ωστόσο, μαρτυρίες λένε ότι κατά την περίοδο των Σαξόνων ή των Νορμανδών το κρίκετ επέζησε ως παιδικό παιχνίδι για ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρι να αρχίσει να διευρύνεται και να παίζεται και από ενήλικες. Φημολογείται ότι στις αρχές του 17^{ου} αιώνα, το παιχνίδι διαδίδεται και σε ενήλικες οι οποίοι άρχισαν να παίζουν κρίκετ και να οργανώνουν αγώνες. Η διάδοσή του φυσικά πέρασε τα σύνορα φθάνοντας ως τη Βόρειο Αμερική μέσω των αγγλικών αποικιών, ενώ μέχρι το τέλος του 18^{ου} αιώνα όχι μόνο εξελίχθηκε σε εθνικό σπορ της Αγγλίας, αλλά πέρασε και σε άλλα μέρη του κόσμου. Η επέκταση της βρετανικής αυτοκρατορίας αποτέλεσε τον καθοριστικό παράγοντα της εξάπλωσης του αθλήματος και από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα άρχισαν να πραγματοποιούνται οι πρώτοι διεθνείς αγώνες.

Ωστόσο, υπάρχει η θεωρία ότι το άθλημα του κρίκετ προήλθε από τα αρχαία παιχνίδια με ρόπαλο και μπάλα (στα αρχαία Αγγλικά η λέξη *cricc* ή *cryce* σημαίνει *μπαστούνι* ή *ραβδί*) που παίζονταν στην Ινδική χερσόνησο τα οποία μεταφέρθηκαν στην Ευρώπη τον 10^ο αιώνα μέσω της Περσίας και της Εγγύς Ανατολής από τους εμπόρους και τελικά αναπτύχθηκαν και εξελίχθηκαν στο παιχνίδι του κρίκετ στην Αγγλία.

Περνώντας σε πιο πρακτικό επίπεδο, ένας αγώνας κρίκετ μπορεί να πραγματοποιηθεί σε δύο διαφορετικούς χώρους: είτε παίζεται σε κλειστό (indoor cricket), είτε σε ανοιχτό χώρο (outdoor cricket). Επίσης, όπως προαναφέρθηκε, το κρίκετ μετά τον 18^ο αιώνα γνώρισε μεγάλη εξέλιξη και διαδόθηκε σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο μέσω των αγγλικών αποικιών. Σήμερα, λοιπόν, παίζεται επαγγελματικά σε Πακιστάν, Ινδία, Αυστραλία, Δυτικές Ινδίες, Νότιο Αφρική, Μεγάλη Βρετανία, Καναδά, Ζιμπάμπουε, Σρι Λάνκα κ.α., όπως επίσης και σε 53 Ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που σημαίνει ότι παίζεται σε γεωγραφικό χώρο που φιλοξενεί περισσότερο από τον μισό πληθυσμό της γης.

Στην Ελλάδα το κρίκετ κάνει την ιστορική εμφάνισή του για πρώτη φορά στο νησί της Κέρκυρας, η οποία βρισκόταν υπό αγγλική κατοχή, στις 23 Απριλίου 1823 με ένα παιχνίδι ανάμεσα στους αξιωματικούς του Βρετανικού Ναυτικού. Το παιχνίδι του κρίκετ δέλεασε και κέντρισε το ενδιαφέρον όχι μόνο των εφήβων Κερκυραίων, αλλά και των ενηλίκων, οι οποίοι με την προθυμία και την βοήθεια των Άγγλων αξιωματικών διδάχθηκαν και έμαθαν πώς να παίζουν κρίκετ. Από εκείνη τη στιγμή, οι Κερκυραίοι χρειάστηκαν 12 χρόνια για να μάθουν το παιχνίδι και στη συνέχεια να δημιουργήσουν και να οργανώσουν δύο τοπικές ομάδες, ώστε

να παίζουν με τους Άγγλους. Μετά από την αποχώρηση των Άγγλων το 1864 από την Κέρκυρα και την ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα, άρχισαν να δημιουργούνται τοπικές ομάδες και σωματεία τα οποία εξελίχθηκαν και διατηρήθηκαν μέσα στο χρόνο μέχρι και σήμερα διαιωνίζοντας το άθλημα του κρίκετ.

Το 1996 ιδρύθηκε η Ελληνική Ομοσπονδία Κρίκετ (ΕΛ.Ο.Κ.) η οποία με ειδικό νομοθετικό βούλευμα έχει έδρα την Κέρκυρα. Η ΕΛ.Ο.Κ. είναι μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Κρίκετ (I.C.C.). Κύριος στόχος της Ομοσπονδίας είναι να διατηρήσει το κρίκετ σε υψηλό αγωνιστικό και οργανωτικό επίπεδο, ενώ παράλληλα φροντίζει για τη διάδοσή του και φυσικά για τη διαιώνισή του.

Με αυτόν τον σκοπό, η ΕΛ.Ο.Κ. αποφάσισε να προχωρήσει στην μετάφραση του εγχειριδίου «Tom Smith's Cricket Umpiring and Scoring» (W&N, 2010), που καταγράφει, περιγράφει και εξηγεί αναλυτικά και με τη χρήση παραδειγμάτων τους 42 κανονισμούς του αθλήματος. Το εν λόγω βιβλίο αποτελεί ορόσημο στην ιστορία του αθλήματος. Τη συγγραφή του είχε αναλάβει αρχικά ο Συνταγματάρχης Rowan Rait Kerr, αλλά μετά τον θάνατό του, ο βοηθός του, Tom Smith, ιδρυτής και επί πολλά έτη Γενικός Γραμματέας της Ένωσης Διαιτητών Κρίκετ το 1953 και εμβληματική προσωπικότητα στον χώρο του κρίκετ, ανέλαβε την ολοκλήρωσή του. Ακολούθησαν έξι εκδόσεις, κάθε φορά που οι ήδη περίλοκοι κανονισμοί του κρίκετ ανανεώνονταν από το MCC (Marylebone Cricket Club), το οποίο διατηρεί και τα πνευματικά δικαιώματα επί αυτών.

1 Πριν τη μετάφραση – Εντοπισμός προβλημάτων και διατύπωση προβληματισμών

Η δική μας εξοικείωση με το άθλημα, όπως και του μέσου Έλληνα, ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Οι προκαταρκτικές μας γνώσεις ήταν ελάχιστες. Οι κανόνες μας ήταν παντελώς άγνωστοι, ενώ είχαμε μόνο μια αμυδρή ιδέα για τον εξοπλισμό με τον οποίο παίζεται το άθλημα. Καθώς, όμως, είναι αδύνατο να μεταφράσει κανείς ένα κείμενο, την θεματική του οποίου δεν γνωρίζει καλά, έπρεπε να βρεθεί κάποια λύση: Πριν να αρχίσουμε να ασχολούμαστε με τη μετάφραση του βιβλίου ήταν απολύτως αναγκαίο να κατανοήσουμε και να αφομοιώσουμε τις γενικές αρχές, καθώς και το πνεύμα μέσα στο οποίο παίζεται το κρίκετ. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, οι ιθύνοντες της Ελληνικής Ομοσπονδίας Κρίκετ κατέβαλαν μεγάλη προσπάθεια αφιερώνοντας μεγάλο μέρος του χρόνου τους για να μας εξηγήσουν αναλυτικά τον σκοπό του παιχνιδιού και τους βασικούς κανόνες και να μας περιγράψουν το γήπεδο, τις παραβάσεις και τις τακτικές. Μας δάνεισαν, επίσης, έντυπο και οπτικό υλικό προς μελέτη και αναφορά, το οποίο αποδείχθηκε αργότερα εξαιρετικά διαφωτιστικό. Τίποτε, ωστόσο, δεν υπήρξε πιο διαφωτιστικό από την συμμετοχή μας σε προπονήσεις στο προπονητικό κέντρο

της Ομοσπονδίας στην Κέρκυρα, τις υποδείξεις του προπονητή και την παρακολούθηση στιγμιότυπων από πραγματικούς αγώνες. Έτσι αποκτήσαμε τις βασικές γνώσεις περί κρίκετ, τις οποίες φυσικά διευρύνσαμε κατά την εκπόνηση της μετάφρασης του εκτενούς και λεπτομερούς βιβλίου.

Στο επόμενο στάδιο, αυτό της εκπόνησης της μετάφρασης, και έπειτα από συζητήσεις με τα μέλη της ΕΛ.Ο.Κ. διαπιστώθηκε εκ μέρους μας:

1. Η έλλειψη αποδόσεων της συντριπτικής πλειονότητας των αγγλικών όρων και η χρήση τους στην αγγλική γλώσσα, π.χ. *Caught, Handled the ball, Hit the ball twice, No ball* (ονομασίες παραβάσεων). Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα όλων το *How's that?*, που αποτελεί το αίτημα παίκτη προς τον διαιτητή για κατοχύρωση ποινής
2. Η χρήση από τους κρικετίστες όρων που χαρακτηρίζονται από μια χροιά του κερκυραϊκού ιδιώματος ή θεωρούνται εν γένει αδόκιμοι για επίσημη χρήση, π.χ. *μπαλονιά, μπομπάδα, σκιτσέτο, τραβερσάδα, τσιμάδα, τεσσάρι*
3. Το φαινόμενο της φωνολογικής στρέβλωσης αγγλικών όρων του κρίκετ, κατά πάσα πιθανότητα από τους πρώτους παίκτες του αθλήματος στην Κέρκυρα, οι οποίοι δεν άκουγαν/καταλάβαιναν σωστά τις αγγλικές λέξεις, π.χ. *κόμε μπολ*, καθώς και μια προσπάθεια «εξελληνισμού τους» σε ορισμένες περιπτώσεις: *bat = πάτα* (θηλ.), *run = ρόνι* (ουδ.)
4. Η μη χρήση από τους κρικετίστες όρων που εμφανίζονταν στο κείμενο αφετηρίας, π.χ. *spell, stand, negative bowling, tailender*. Οι όροι αυτοί δεν χρησιμοποιούνται, ούτε έχει γίνει κάποια απόπειρα απόδοσής τους στα Ελληνικά, γιατί δεν είναι απαραίτητοι για την κατανόηση του παιχνιδιού. Ωστόσο, υπόθεσή μας είναι πως, αν το άθλημα ήταν περισσότερο διαδεδομένο στη χώρα μας και γινόταν μεταδόσεις ή περιγραφές αγώνων στα ΜΜΕ, οι αθλητικογράφοι/αθλητικοί δημοσιογράφοι θα χρησιμοποιούσαν τους εν λόγω όρους, π.χ. το *stand* ή κάποια απόδοσή του, για να δηλώσουν τον αριθμό των *run*, των πόντων που επετεύχθησαν από ένα ζεύγος συγκεκριμένων *batsman*.

Τα παραπάνω προβλήματα όφειλαν με κάποιον τρόπο να αντιμετωπιστούν και να αποδοθούν αντιστοίχως στα ελληνικά, αλλά οι ιδιαιτερότητες της εκάστοτε περίπτωσης ήταν τέτοιες που δημιουργούσαν προβληματισμούς κι ερωτήματα. Ορισμένοι από τους προβληματισμούς που γεννήθηκαν κατά τη διαδικασία της απόδοσης των όρων και του γενικότερου νοήματος είναι οι εξής:

1. Η ιδιαιτερότητα του ίδιου του λεξιλογίου αποτέλεσε έναν από τους πρωταρχικούς προβληματισμούς από τη στιγμή που ορισμένες αγγλικές ορολογίες δεν έχουν αποδοθεί στα ελληνικά. Πιο συγκεκριμένα, όταν οι παραβάσεις έχουν ονόματα όπως *Hit the ball twice*, *Obstructing the field* ή *Run out*, πώς θα μπορούσαν να μεταφραστούν στα Ελληνικά, εφόσον γίνεται προσέγγιση της απόδοσής τους για πρώτη φορά;
2. Κατά τη διεργασία και τη μελέτη του πρωτοτύπου κειμένου έπρεπε να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο κατά πόσο το μετάφρασμα θα ήταν λειτουργικό για τους παίκτες και τους διαιτητές. Φανταστείτε τις ομάδες παικτών κρίκετ να παίζουν για χρόνια αγώνες κρίκετ με ένα συγκεκριμένο μοντέλο ορολογίας και ξαφνικά το μεγαλύτερο τμήμα να αλλάζει και να διαμορφώνεται. Κατά πόσο θα ήταν αποδεκτό και κατανοητό από τους παίκτες και τους διαιτητές; Πώς θα τους φαινόταν μια εντελώς νέα ορολογία; Ποιες θα μπορούσαν να είναι οι πιθανές δυσκολίες που θα αντιμετώπιζαν οι προαναφερθέντες; Θα είχε πιθανότητες μια τόσο τροποποιημένη ορολογία να καθιερωθεί;
3. Όπως αναφέρθηκε και πρωτίτερα, το κρίκετ έχει σαν βάση του το νησί της Κέρκυρας. Οι ντόπιοι, παίζοντας για πολλά χρόνια κρίκετ, δημιούργησαν μια ορολογία προσαρμοσμένη στα μέτρα τους. Καθώς δεν ήξεραν να μιλούν την αγγλική γλώσσα, μετέφεραν στα Ελληνικά αυτό που νόμιζαν ότι άκουγαν. Και το εύλογο ερώτημα το οποίο προκύπτει από όλα αυτά είναι το εξής, έχουν θέση σε ένα επίσημο εγχειρίδιο λέξεις «με κερκυραϊκό χρώμα», ακόμη κι αν χρησιμοποιούνται ευρέως στα παιχνίδια του κρίκετ από τους παίκτες/διαιτητές κτλ;
4. Προχωρώντας στην μελέτη και την αναζήτηση νέων όρων, φθάσαμε σε ένα σημείο όπου ανακαλύψαμε ότι ένα τμήμα της αγγλικής ορολογίας δεν χρησιμοποιούταν καθόλου σε ελληνικά παιχνίδια κρίκετ, ενώ οι όροι αυτοί είναι επίσημοι και χρησιμοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο κατά τη διάρκεια αγώνων κρίκετ. Στην περίπτωση αυτή, λοιπόν, τι γίνεται με τις λέξεις που είναι παντελώς άγνωστες στους Έλληνες παίκτες και διαιτητές και δεν χρησιμοποιούνται καν; Προσπαθούμε και επιχειρούμε να τις γνωστοποιήσουμε στο ευρύ κοινό; Κι αν ναι, με ποιον τρόπο ακριβώς; Επιχειρούμε αποδόσεις των εκάστοτε όρων ή χρησιμοποιούμε καθαυτούς τους αγγλικούς όρους; Και σε περίπτωση που ορισμένοι όροι πρέπει να επεξηγηθούν περιγραφικά, σε ποιο σημείο του βιβλίου θα ήταν πιο σκόπιμο και λειτουργικό να τοποθετηθούν; Επίσης, ως μεταφραστές έχουμε το δικαίωμα να αφαιρέσουμε τα τμήματα του πρωτοτύπου που κατά την κρίση μας δεν μας ενδιαφέρουν; Ή μια τέτοια

κίνηση είναι αντιεπαγγελματική και θα μπορούσε να προκαλέσει σύγχυση στην κατανόηση μιας παράβασης ή ενός κανονισμού, για παράδειγμα;

5. Συνεχίζοντας το έργο της απόδοσης των όρων, συγκεντρώσαμε ορισμένες αγγλικές λέξεις της ορολογίας οι οποίες στην απόδοσή τους στα Ελληνικά παρέμεναν ίδιες, με τη μόνη διαφορά ότι δεν κλίνονταν όπως γινόταν στα Αγγλικά. Κι η απορία που μας ήρθε αμέσως στο μυαλό αφορούσε το γεγονός αν κάθε όρος που παραμένει στα Αγγλικά πρέπει να κλίνεται; Π.χ. οι κρικετίστες λένε *batsmen*. Εμείς; Θεωρείται σκόπιμο να ακολουθήσουμε αυτό το μοντέλο; Κρίνεται σημαντική η σωστή κλίση όσον αφορά στην απόδοση του αντίστοιχου όρου;
6. Τέλος, κατά τη διεργασία της μετάφρασης, θεωρήσαμε σκόπιμη τη δημιουργία ενός γλωσσάριου στο οποίο θα συνοψίζονταν όλοι οι τεχνικοί όροι που συναντήσαμε στο πρωτότυπο κείμενο. Αρχικά, σκεφτήκαμε ότι θα ήταν πολύ χρήσιμο για μας, διότι θα μπορούσαμε να ανατρέξουμε οποιαδήποτε στιγμή σ' αυτό κατά την αναζήτηση ενός όρου, αλλά στη συνέχεια συνειδητοποιήσαμε ότι θα μπορούσε να είναι χρήσιμο και για τους αναγνώστες του βιβλίου. Οπότε η προσθήκη ενός γλωσσάριου θα ήταν αποδεκτή και εφικτή; Ή μια τέτοιου είδους κίνηση δεν έγκειται στα καθήκοντα του μεταφραστή;

2 Κατά τη μετάφραση – Σκεπτικό επίλυσης προβλημάτων

Στην προσπάθεια εξεύρεσης λύσεων σε αυτούς τους προβληματισμούς δεν ήμασταν μόνες. Οι ιθύνοντες της ΕΛ.Ο.Κ., με τους οποίους βρισκόμασταν διαρκώς σε επαφή ζητώντας διευκρινίσεις και απαντήσεις στα ερωτήματά μας, καθώς και παρουσιάζοντάς τους τις προτάσεις μας, ήταν εκείνοι που είχαν τον τελικό λόγο για οτιδήποτε θα περιλαμβανόταν στη μετάφραση, ως εμπνευστές (Bedarfsträger/initiator), εντολείς (Besteller, Auftraggeber/assigner, commissioner) της μετάφρασης και χρήστες (Applikator/user) του κειμένου αφίξεως βάσει της προσέγγισης της Μεταφραστικής Δράσης από την Holz-Mänttäri και, επομένως, οι παροχείς των μεταφραστικών οδηγιών (translating instructions σύμφωνα με την Nord) που μας δόθηκαν [6, 7, 8].

Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία, είναι εμφανές στον καθένα πόσο αδόκιμη και, για να χρησιμοποιήσουμε μια σκληρότερη έκφραση, άστοχη θα ήταν η απόδοση των ονομασιών των παραβάσεων με άμεσο δανεισμό (μεταγραφή με ελληνικούς χαρακτήρες) ή με μεταφραστικό δανεισμό (μετάφραση μορφολογικών στοιχείων ένα προς ένα), αφού θα είχαμε στην πρώτη περίπτωση π.χ. για το *Hit the ball twice* το *χιτ δε μπολ τγουάις*, και στη δεύτερη π.χ. για το *Hit wicket χτύπησε τα ξύλα*. Σε περιπτώσεις όπως αυτές, δεν ετίθετο μόνο θέμα αισθητικής, αλλά και λειτουργικότητας στο πλαίσιο του κειμένου, π.χ.

The striker is out Hit Wicket... Ο striker είναι out, επειδή χτύπησε τα ξύλα (δεν καθίσταται σαφές ότι πρόκειται για την ονομασία της παράβασης)
Ο striker είναι out, βάσει της παράβασης «Χτύπησε τα ξύλα».

Κι αν φαίνεται πως η δεύτερη απόδοση θα μπορούσε να γίνει αποδεκτή στο συγκεκριμένο παράδειγμα, ας εξετάσουμε την παράβαση *Bowled*, βάσει της οποίας ένας παίκτης βγαίνει εκτός παιχνιδιού, διότι δεν κατόρθωσε να υπερασπιστεί τα ξύλα του διώχνοντας το μπαλόνι. Η συγκεκριμένη παράβαση δεν θα μπορούσε να αποδοθεί παρά περιφραστικά. Οπότε, για αυτήν την ενδεικτική περίπτωση είχαμε στη διάθεσή μας μόνο την επιλογή της διατήρησης του αγγλικού όρου. Εφόσον για κάποιες παραβάσεις αυτή ήταν η μόνη μας επιλογή, για λόγους ομοιομορφίας συναποφασίσαμε με τους υπευθύνους της ΕΛ.Ο.Κ. πως καμία από αυτές δεν θα μεταγραφεί ούτε θα αποδοθεί, ακόμη κι αν υπήρχε η δυνατότητα, αλλά πως όλες θα διατηρηθούν ως είχαν στο κείμενο αφητηρίας.

Αυτό, άλλωστε, θα ήταν και το φυσιολογικό για τους ήδη υπάρχοντες παίκτες και διαιτητές του κρίκετ, οι οποίοι είχαν συνηθίσει την αγγλική ορολογία και την χρησιμοποιούσαν αυτούσια επί πολλά συναπτά έτη. Καθώς εκείνοι θα ήταν το κοινό-στόχος του κειμένου αφίξεως, ήταν οι δικές τους προσδοκίες και ανάγκες που έπρεπε να ληφθούν υπόψη, και ανάλογα προς αυτές τις προσδοκίες και ανάγκες θα έπρεπε να προσαρμοστούν οι επιλογές των επιτελούντων τη μετάφραση, σε απόλυτη συμφωνία με την θεωρία του σκοπού, και πιο συγκεκριμένα με τον κανόνα της συνοχής, όπως διατυπώνεται από τους Katharina Reiss και Hans Vermeer [8]. Ακόμη κι αν οι προπονητές κατάφερναν να αφήσουν στην άκρη τις συνήθειές τους, να υιοθετήσουν μια ελληνική ορολογία και να διδάξουν το άθλημα με αυτήν την ορολογία στους νεαρούς επίδοξους κρικετίστες, οι γηραιότεροι παίκτες -μιας και το κρίκετ παίζεται ακόμη και από συνταξιούχους, αφού δεν απαιτεί την εκπληκτική φυσική κατάσταση που απαιτούν άλλα αθλήματα- θα αντιμετώπιζαν σοβαρότατο πρόβλημα αφομοίωσης της νέας ορολογίας και πιθανότατα θα απορούσαν από πού προέκυψε η ανάγκη για ελληνικούς όρους στο κρίκετ, δεδομένου ότι και σε άλλα αθλήματα, η ορολογία που χρησιμοποιείται συνηθέστερα είναι ξένη.

Η ίδια τακτική ακολουθήθηκε και για τις λέξεις που χαρακτηρίζονται από μια χροιά του κερκυραϊκού ιδιώματος παρόλο που σκοπός της ΕΛ.Ο.Κ. ήταν η διανομή του μεταφρασμένου βιβλίου και σε περιοχές της Ελλάδας εκτός Κερκύρας, προκειμένου το άθλημα να γίνει πιο ευρέως γνωστό, να προσελκύσει το ενδιαφέρον και να ανθήσει και εκεί,

και παρά τις δικές μας αντιρρήσεις. Οι ονομασίες της πορείας του μπαλονιού ανάλογα με τον τρόπο ρίψης, *μπομπάδα*, *σκιπσέτο* και *τσιμάδα*, διατηρήθηκαν, σύμφωνα με τις επιθυμίες του εντολέα της μετάφρασης. Η *μπαλονιά*, όμως, αντικαταστάθηκε από τον πιο δόκιμο όρο *ρίψη (του μπαλονιού)* και αντί για τους όρους της καθομιλουμένης *τεσσάρι* και *εξάρι* χρησιμοποιήθηκαν οι αγγλικοί όροι *Boundary 4* και *Boundary 6*.

Φυσικά, όσοι αγγλικοί όροι διατηρήθηκαν ως είχαν στο κείμενο αφίξεως παρέμειναν άκλιτοι. Η χρήση από τους κρικετίστες των πληθυντικών αριθμών των αγγλικών λέξεων στον προφορικό λόγο δεν σήμαινε πως θα μπορούσαμε σε ένα γραπτό ελληνικό κείμενο να μην ακολουθήσουμε τον γενικό και ευρέως αποδεκτό κανόνα που θέλει τις ξενικές λέξεις άκλιτες [9-10].

Ωστόσο, το σημαντικότερο από τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε κατά τη μετάφραση ήταν το γεγονός ότι η σημασία πολλών όρων ήταν άγνωστη και στους ίδιους τους ιθύνοντες της ΕΛ.Ο.Κ. που ήταν οι σύμβουλοί μας. Οι εν λόγω όροι, οι οποίοι αξίζει να αναφερθεί ότι ήταν αρκετοί, αποφασίστηκε από κοινού να αποδοθούν περιγραφικά με την παράλληλη σημείωση του αγγλικού, διεθνούς όρου εντός παρενθέσεων, ώστε οι αναγνώστες του βιβλίου να ενημερωθούν για την ύπαρξή τους αφενός και να αποκτήσουν κάποιου βαθμού εξοικείωση μαζί τους αφετέρου. Επίσης, οι όροι αυτοί συμπεριελήφθησαν στον πίνακα που, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, καταρτίστηκε κατά την διαδικασία της μετάφρασης και ο οποίος συμφωνήθηκε να παρατεθεί ως παράρτημα στο ελληνικό βιβλίο. Δεν θεωρήθηκε ότι θα ήταν βολική για τον αναγνώστη του εγχειριδίου η προσθήκη επεξηγήσεων με τη μορφή υποσημειώσεων στο τέλος της σελίδας ή με τη μορφή τελικών σημειώσεων στο τέλος του βιβλίου, καθώς το εγχειρίδιο θα πρέπει να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ανά πάσα στιγμή, εάν προκύψει κάποια αμφιβολία σχετική με τους κανονισμούς κατά τη διάρκεια του αγώνα, και άρα βασικές πληροφορίες δεν θα ήταν λειτουργικό να βρίσκονται διάσπαρτες στο βιβλίο. Ο αναγνώστης πρέπει να μπορεί να συμβουλευτεί άμεσα το κείμενο, χωρίς να ανατρέχει μπρος-πίσω. Σε κάθε περίπτωση, η παράλειψη των τμημάτων του πρωτοτύπου όπου εμφανίζονταν οι όροι δεν αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης. Εκτός του ότι τα τμήματα αυτά ήταν, στην πλειονότητά τους, σημαντικά για την κατανόηση των κανονισμών, η αφαίρεσή τους δεν θα εξυπηρετούσε με κανέναν τρόπο την βαθύτερη κατανόηση του αθλήματος εν γένει, που ήταν και το κίνητρο (*motive* σύμφωνα με την Nord [8]) με το οποίο πραγματοποιήθηκε η μετάφραση.

3 Μετά τη μετάφραση – Συμπεράσματα

Η εμπειρία μας με τη μετάφραση του εγχειριδίου των κανονισμών του κρίκετ μας διδάξε ότι σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί μετάφραση, χωρίς προηγούμενη

γνώση του αντικειμένου που πραγματεύεται το κείμενο αφετηρίας. Μας δίδαξε επίσης, πως, παρόλο που γενικά πρέπει να επιχειρείται απόδοση των αλλόγλωσσων όρων στην γλώσσα αφίξεως και ειδικά όταν οι γλώσσες δεν χρησιμοποιούν τους ίδιους αλφαβητικούς χαρακτήρες, κάποιες φορές αυτό είναι αδύνατο, τόσο λόγω προβλημάτων που προκύπτουν στη συνέχεια στο κείμενο όσο και λόγω των σαφών μεταφραστικών οδηγιών που λαμβάνει ο μεταφραστής από τον εμπνευστή/εντολέα της μετάφρασης. Αξίζει να σημειωθεί, όμως, ότι η παράδοση διατήρησης των ξενικών όρων στην ελληνική γλώσσα όταν πρόκειται για ορολογία αθλημάτων έχει δημιουργήσει προσδοκίες στο κοινό και μια προσπάθεια απόδοσής τους δεν θα έβρισκε, μάλλον, πρόσφορο έδαφος (βλ. και [11]).

4 Βιβλιογραφία

- [1] «The History of Cricket», *Science of Cricket*,
<http://scienceofcricket.tripod.com/history.html>, [προσπ. 13-06-2013].
- [2] «Σύντομο Ιστορικό», *Hellenic Cricket Federation*,
<http://www.cricket.gr/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/>, [προσπ. 16-06-2013].
- [3] «Το Άθλημα», *Hellenic Cricket Federation*,
<http://www.cricket.gr/%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC/>,
[προσπ. 16-06-2013].
- [4] «History of Cricket», *Zingari-Net || Cricket Fanpage*, <http://www.zingari-net.net/>,
[προσπ. 17-06-2013].
- [5] «Ιστορία του Κρίκετ», *Α.Ο. ΦΑΕΘΩΝ ΒΡΠΛΗΣΣΙΩΝ*,
<http://www.toxovolia.com/cricket.htm>, [προσπ. 17-06-2013].
- [6] Κελάνδριας Π., «Ο ρόλος των μεταφραστικών οδηγιών στη διαμόρφωση της ειδικής ορολογίας», στο *Ελληνική γλώσσα και ορολογία: Ανακοινώσεις δού συνεδρίου. Αθήνα: 2007, 344-352* (σ. 347-348).
- [7] Παριανού Α., «Η ανάγκη της λειτουργικής προσέγγισης στη μετάφραση ειδικών κειμένων», στο *Ελληνική γλώσσα και ορολογία: Ανακοινώσεις δού συνεδρίου. Αθήνα: 2007, 353-361* (σ. 357-360).
- [8] Munday J., *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*, Routledge, London 2001 (σ. 78-80)
- [9] Κλαίρης Χ., Μπαμπινιώτης Γ., *Γραμματική της Νέας Ελληνικής, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2005* (σ. 69)

- [10] Holton D., Mackridge P., Φιλιππάκη-Warburton E., *Βασική γραμματική της σύγχρονης ελληνικής γλώσσας, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2007* (σ. 65-66]
- [11] Ανδρουλάκης Γ., «Αθλητική ορολογία και ελληνική γλώσσα: Δανεισμός, συγκρίσεις με άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες, προβλήματα, προτάσεις.», στο *Ελληνική γλώσσα και ορολογία: Ανακοινώσεις 1ου συνεδρίου. Αθήνα: 1997, 337-347.*

Παναγιώτα Καραγιαννίδη

Μεταφράστρια

Ηλ-ταχ.: pennytxgmd@gmail.com

Δήμητρα-Μαρία Μποτονάκη

Μεταφράστρια

Ηλ-ταχ.: dimitra.botonaki@gmail.com